

ROZSUDEK SOUDU (čtvrtého senátu)

5. října 2005 *

Ve spojených věcech T-366/03 a T-235/04,

Spolková země Horní Rakousko, zastoupená F. Mittendorferem, advokátem,

Rakouská republika, zastoupená H. Hauerem a H. Dossim, jako zmocněnci,
s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené M. Patakia a U. Wölkerem, jako
zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

* Jednací jazyk: němčina.

jejichž předmětem je návrh na zrušení rozhodnutí Komise 2003/653/ES ze dne 2. září 2003 o vnitrostátních předpisech, kterými se zakazuje používání geneticky modifikovaných organismů ve spolkové zemi Horní Rakousko na základě ustanovení čl. 95 odst. 5 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 230, s. 34),

SOD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (čtvrtý senát),

ve složení H. Legal, předseda, P. Lindh a V. Vapalas, soudci,
vedoucí soudní kanceláře: C. Kristensen, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. března 2005,

vydává tento

Rozsudek

Právní rámec

Článek 95 ES

¹ Článek 95 odst. 4 až 7 ES stanoví:

„4. Pokládá-li členský stát poté, co Rada nebo Komise přijaly harmonizační opatření, za nutné ponechat si vlastní vnitrostátní předpisy z důvodu důležitých požadavků

uvedených v článku 30 nebo vztahujících se k ochraně pracovního nebo životního prostředí, uvědomí o nich Komisi a sdělí důvody pro jejich ponechání.

5. Nadto, aniž by byl dotčen odstavec 4, pokládá-li členský stát poté, co Rada nebo Komise přijaly harmonizační opatření, za nutné zavést vnitrostátní předpisy, opírající se o nové vědecké poznatky k ochraně životního prostředí nebo pracovního prostředí, z důvodu specifického problému, který se objeví v tomto státě po vydání harmonizačních opatření, uvědomí o zamýšlených předpisech Komisi a sdělí důvody pro jejich zavedení.

6. Komise do šesti měsíců po uvědomění podle odstavce 4 a 5 dotčené vnitrostátní předpisy schválí nebo zamítne poté, co prověří, že neslouží jako prostředek svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy a nebrání fungování vnitřního trhu.

Nerozhodne-li Komise v této lhůtě, pak se vnitrostátní předpisy uvedené v odstavci 4 a 5 považují za schválené.

Komise může, je-li to opodstatněné složitostí záležitostí a není-li to nebezpečné pro lidské zdraví, sdělit členskému státu, že lhůtu uvedenou v tomto odstavci popřípadě prodlouží o dodatečnou až šestiměsíční lhůtu.

7. Jestliže je dovoleno členskému státu, aby podle odstavce 6 zachoval nebo zavedl vnitrostátní předpisy, které se odchyľují od harmonizačního opatření, Komise neprodleně přezkoumá, zda není třeba navrhnout přízpůsobení tohoto opatření.“

Směrnice 90/220

- 2 Cílem směrnice Rady 90/220/ES ze dne 23. dubna 1990 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí (Úř. věst. L 117, s. 15) je podle jejího čl. 1 odst. 1 sblížit právní a správní předpisy členských států a chránit lidské zdraví a životní prostředí pro případy jednak záměrného uvolňování geneticky modifikovaných organismů (dále jen „GMO“) do životního prostředí, a jednak uvádění na trh produktů obsahujících GMO nebo produktů, které se z nich skládají a které jsou určeny k záměrnému uvolnění do životního prostředí.
- 3 Článek 4 směrnice 90/220 ukládal členským státům přijmout veškerá vhodná opatření k odvrácení nepříznivých účinků na lidské zdraví a životní prostředí, které mohou nastat v důsledku záměrného uvolnění GMO nebo jejich uvedení na trh.
- 4 Část C směrnice 90/220 (články 10 až 18) obsahovala zvláštní ustanovení týkající se uvádění produktů obsahujících GMO na trh. Podle čl. 11 odst. 5 této směrnice ve spojení s jeho odstavcem 1 může být produkt, který se skládá z GMO, uvolněn do životního prostředí pouze po získání písemného souhlasu příslušného orgánu členského státu, ve kterém má být produkt poprvé uveden na trh, uděleného po předložení oznámení výrobcem nebo dovozcem do Společenství. Článek 11 odst. 1

až 3 této směrnice upřesňoval povinný obsah tohoto oznámení, který měl umožnit především vnitrostátnímu orgánu provést hodnocení rizika uložené čl. 10 odst. 1. Toto hodnocení rizika pro životní prostředí muselo předcházet každému souhlasu.

5 Článek 16 směrnice 90/220 uváděl:

„1. Jestliže se členský stát z oprávněných důvodů domnívá, že produkt, který byl řádně oznámen a získal písemný souhlas podle této směrnice, představuje riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí, může dočasně omezit nebo zakázat používání nebo prodej tohoto produktu na svém území. O tomto opatření neprodleně uvědomí Komisi a ostatní členské státy s udáním důvodů svého rozhodnutí.

2. Rozhodnutí v této záležitosti musí být přijato do tří měsíců postupem podle článku 21.“ *(neoficiální překlad)*

Směrnice 2001/18

6 Směrnice 90/220 byla po četných změnách zrušena a nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES ze dne 12. března 2001 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS (Úř. věst. L 106, s. 1; Zvl. vyd. 15/06, s. 77). Tato směrnice sleduje stejné cíle.

- 7 Záměrné uvolňování GMO nebo jejich uvádění na trh podléhá autorizačnímu režimu. Každý, kdo chce získat souhlas, musí nejdříve provést hodnocení zdravotních a environmentálních rizik. Podle čl. 4 odst. 3 směrnice 2001/18:

„Členské státy a popřípadě Komise zajistí, aby možné nepříznivé účinky na lidské zdraví a životní prostředí, které se mohou přímo nebo nepřímo vyskytnout v důsledku přenosu genů z geneticky modifikovaných organismů do jiných organismů, byly pečlivě případ od případu vyhodnoceny. Hodnocení bude provedeno v souladu s přílohou II, přičemž dopady na životní prostředí budou zváženy podle charakteru zaváděného organismu i podle přijímajícího prostředí.“

- 8 Směrnice 2001/18 zavádí dva odlišné režimy pro uvádění GMO nebo produktů s jejich obsahem na trh a jejich záměrné uvolňování za jakýmkoliv jiným účelem, než je jejich uvádění na trh.

- 9 Souhlasy udělené pro uvádění GMO nebo produktů s jejich obsahem na trh před 17. říjnem 2002 na základě směrnice 90/220 mohou být obnoveny před 17. říjnem 2006 podle zjednodušeného postupu uvedeného v čl. 17 odst. 2 až 9 směrnice 2001/18.

- 10 Článek 23 směrnice 2001/18 nazvaný „Ochranná doložka“ zní takto:

„1. Jestliže členský stát získá na základě nových nebo dodatečných informací, které mohou ovlivnit hodnocení rizik pro životní prostředí, nebo na základě přehodnocení stávajících informací v souvislosti s novými nebo dodatečnými vědeckými poznatky

dostatečný podklad pro názor, že geneticky modifikovaný organismus nebo produkt s jeho obsahem, který byl řádně oznámen a kterému již byl udělen písemný souhlas, představuje riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí, může tento členský stát používání nebo prodej tohoto geneticky modifikovaného organismu nebo produktu na svém území dočasně omezit nebo zakázat.

Členský stát zajistí, aby byla v případě vážného rizika použita opatření pro mimořádné situace, jako je odklad nebo ukončení uvádění na trh, a aby byla informována veřejnost.

Členský stát neprodleně uvědomí Komisi a ostatní členské státy o činnostech, které podnikl podle tohoto článku, udá důvody svého rozhodnutí, předloží přezkum hodnocení rizik pro životní prostředí a uvede, zda a jak je zapotřebí pozměnit podmínky souhlasu nebo zda má být souhlas odebrán, popřípadě uvede i nové nebo dodatečné informace, na nichž je jeho rozhodnutí založeno.

2. Rozhodnutí o této věci je třeba přijmout do 60 dnů postupem podle čl. 30 odst. 2 [...].“

Skutečnosti předcházející sporu

- ¹¹ Dne 13. března 2003 uvědomila Rakouská republika Komisi o Oberösterreichisches Gentechnik-Verbotsgesetz 2002, návrhu zákona spolkové země Horní Rakousko, kterým se zakazuje genetické inženýrství (dále jen „oznámené opatření“). Cílem

oznámeného opatření byl zákaz pěstování osiv a rostlin složených z GMO nebo GMO obsahujících, jakož i zákaz chovu a uvádění transgenních zvířat do životního prostředí za účelem lovu nebo rybolovu. Cílem oznámení bylo získat na základě čl. 95 odst. 5 ES výjimku z ustanovení směrnice 2001/18. Oznámení bylo založeno na zprávě nazvané „GVO freie Bewirtschaftungsgebiete: Konzeption und Analyse von Szenarien und Umsetzungsschritten“ (Zemědělské oblasti bez GMO: koncepce a analýza scénářů a prováděcích opatření).

- 12 Komise požádala Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) o vydání stanoviska – v souladu s ustanoveními čl. 29 odst. 1 a čl. 22 odst. 5 písm. c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví se postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, s. 1; Zvl. vyd. 15/06, s. 463) – k prokazatelnosti vědeckých poznatků uplatňovaných Rakouskou republikou.
- 13 EFSA ve svém stanovisku ze dne 4. července 2003 (dále jen „stanovisko EFSA“) došel v podstatě k závěru, že tyto poznatky neobsahují žádný nový vědecký důkaz, který by mohl odůvodnit zákaz GMO ve spolkové zemi Horní Rakousko.
- 14 Za těchto okolností přijala Komise rozhodnutí 2003/653/ES ze dne 2. září 2003 o vnitrostátních předpisech, kterými se zakazuje používání GMO ve spolkové zemi Horní Rakousko na základě ustanovení čl. 95 odst. 5 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 230, s. 34, dále jen „napadené rozhodnutí“).

- 15 Podle napadeného rozhodnutí Rakouská republika neposkytla nové vědecké poznatky ani neprokázala, že ve spolkové zemi Horní Rakousko vyvstal specifický problém, který se objevil po přijetí směrnice 2001/18 a pro který bylo nutno zavést oznámené opatření. Jelikož nebyly splněny podmínky definované v čl. 95 odst. 5 ES, Komise zamítla žádost o výjimku Rakouské republiky.

Řízení a návrhy účastníků řízení

- 16 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 3. listopadu 2003 podala spolková země Horní Rakousko žalobu zapsanou do rejstříku pod číslem T-366/03.
- 17 Návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 13. listopadu 2003 podala Rakouská republika žalobu, které bylo přiděleno číslo věci C-492/03.
- 18 Usnesením Soudního dvora ze dne 8. června 2004 byla tato věc postoupena Soudu v souladu s ustanovením článku 2 rozhodnutí Rady 2004/407/ES, Euratom ze dne 26. dubna 2004, kterým se mění články 51 a 54 Protokolu o statutu Soudního dvora (Úř. věst. L 132, s. 5). Věc byla zapsána do rejstříku pod číslem T-235/04.
- 19 Rozhodnutím předsedy čtvrtého senátu Soudu ze dne 22. února 2005 byly po vyslechnutí účastníků řízení věci T-366/03 a T-235/04 spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku v souladu s článkem 50 jednacího řádu Soudu.

20 Na základě zprávy soudce zpravodaje Soud (čtvrtý senát) rozhodl zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 jednacího řádu položil Rakouské republice a Komisi písemné otázky.

21 Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na otázky položené Soudem byly vyslechnuty na jednání konaném dne 17. března 2005.

22 Spolková země Horní Rakousko ve věci T-366/03 navrhuje, aby Soud:

— zrušil napadené rozhodnutí;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

23 Rakouská republika ve věci T-235/04 navrhuje, aby Soud:

— zrušil napadené rozhodnutí;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

24 Komise ve věcech T-366/03 a T-235/04 navrhuje, aby Soud:

— zamítl žaloby;

— uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení.

K přípustnosti žaloby podané spolkovou zemí Horní Rakousko

25 Přestože Komise nezpochybnila přípustnost žaloby podané spolkovou zemí Horní Rakousko, je namístě poukázat na to, že napadené rozhodnutí bylo určeno Rakouské republice. Za účelem posouzení přípustnosti žaloby ve věci T-366/03 považuje Soud za užitečné z úřední povinnosti prověřit, zda se bezprostředně a osobně dotýká spolkové země Horní Rakousko ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES.

26 Spolková země Horní Rakousko tvrdí, že má vlastní právní zájem na podání žaloby, odlišný od právního zájmu Rakouské republiky. V tomto ohledu zdůrazňuje, že oznámené opatření ústavně vyplývá z její výlučné pravomoci. Krom toho tvrdí, že je bezprostředně a osobně dotčena napadeným rozhodnutím, takže žaloba ve věci T-366/03 je přípustná. Pokud jde konkrétněji o její osobní zájem, spolková země Horní Rakousko uplatňuje, že napadené rozhodnutí zasahuje do její autonomní pravomoci v legislativní oblasti nehledě na skutečnost, že oznámené opatření bylo ve stavu návrhu.

27 Na základě ustálené judikatury mohou subjekty jiné než adresáti rozhodnutí tvrdit, že jsou osobně dotčeny ve smyslu článek 230 čtvrtého pododstavce ES pouze tehdy, pokud jsou tímto rozhodnutím zasaženy z důvodu určitých vlastností, které jsou pro ně zvláštní, nebo z důvodu faktické situace, která je vymezuje vzhledem ke všem ostatním osobám, a tím je individualizuje způsobem obdobným tomu, jakým by byl individualizován adresát tohoto rozhodnutí (rozsudky Soudního dvora ze dne 15. července 1963, Plaumann v. Komise, C-25/62, Recueil, s. 197, bod 223, a ze dne 28. ledna 1986, COFAZ a další v. Komise, C-169/84, Recueil, s. 391, bod 22). Cílem tohoto ustanovení je totiž zajistit právní ochranu rovněž tomu, kdo, aniž by byl adresátem sporného aktu, je jím ve skutečnosti dotčen, jako by mu bylo rozhodnutí určeno (rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1984, Commune de Differdange a další v. Komise, C-222/83, Recueil, s. 2889, bod 9).

28 V projednávaném případě je spolková země Horní Rakousko autorem návrhu zákona, který vyplývá z její vlastní pravomoci a pro který Rakouská republika požadovala výjimku na základě čl. 95 odst. 5 ES. Důsledkem napadeného rozhodnutí není tedy jen to, že se dotýká aktu, jehož autorem je spolková země Horní Rakousko, ale nadto brání spolkové zemi Horní Rakousko ve svobodném výkonu vlastních pravomocí, které jí svěřuje rakouský ústavní řád, jak tato země zamýšlí. Z toho vyplývá, že spolková země Horní Rakousko je osobně dotčena napadeným rozhodnutím ve smyslu článku 230 čtvrtého pododstavce ES (viz v tomto smyslu rozsudky Soudu ze dne 30. dubna 1998, Vlaamse Gewest v. Komise, T-214/95, Recueil, s. II-717, body 29 a následující, a ze dne 23. října 2002, Diputación Foral de Álava a další v. Komise, T-346/99, T-347/99 a T-348/99, Recueil, s. II-4259, bod 37).

29 Krom toho, přestože bylo napadené rozhodnutí určeno Rakouské republice, Rakouská republika nevykonala žádnou posuzovací pravomoc při jeho oznámení spolkové zemi Horní Rakousko, takže spolková země Horní Rakousko je rovněž bezprostředně dotčena napadeným rozhodnutím ve smyslu článku 230 čtvrtého pododstavce ES (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 13. května 1971, International Fruit Company a další v. Komise, C-41/70 až C-44/70, Recueil, s. 411, body 25 až 28).

- 30 Z toho vyplývá, že spolková země Horní Rakousko je oprávněna domáhat se zrušení napadeného rozhodnutí.

K věci samé

- 31 Žalobkyně uplatňují čtyři žalobní důvody vycházející z porušení zásady kontradiktornosti, povinnosti uvést odůvodnění, čl. 95 odst. 5 ES a zásady obezřetnosti.

K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady kontradiktornosti

Argumenty účastníků řízení

- 32 Žalobkyně vytýkají Komisi, že je před přijetím napadeného rozhodnutí nevyslechla.

- 33 Přestože Soudní dvůr rozhodl, že zásadu kontradiktornosti nelze použít na postup upravený článkem 95 ES (rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 2003, Dánsko v. Komise, C-3/00, Recueil, s. I-2643), žalobkyně uplatňují, že okolnosti projednávaného případu vyžadují odlišnou odpověď.

- 34 Zaprvé se ve výše uvedeném rozsudku Dánsko v. Komise jednalo o žádost o výjimku podle čl. 95 odst. 4 ES, která se týkala v té době platného vnitrostátního opatření. Jelikož je v projednávaném případě oznámené opatření ještě ve stavu návrhu, Komise mohla, aniž by zasáhla fungování vnitřního trhu nebo zájem žádajícího členského státu, postupovat v souladu s čl. 95 odst. 6 třetím pododstavcem ES za účelem vyslechnutí žalobkyně.
- 35 Zadruhé na rozdíl od toho, jak Komise postupovala ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Dánsko v. Komise, v případě projednávané věci se nespokojila s pouhým rozhodnutím o oznámení, ale požádala o odborný posudek EFSA, na kterém spočívá napadené rozhodnutí. Komise tedy měla před přijetím napadeného rozhodnutí vyslechnout žalobkyně ohledně stanoviska EFSA. Pokud by jim k tomu byla dána příležitost, žalobkyně mohly toto stanovisko popřít a umožnit Komisi přijmout odlišné rozhodnutí.
- 36 Komise tyto argumenty zpochybňuje. Zdůrazňuje, že se spolková země Horní Rakousko nemůže dovolávat práva být vyslechnuta, protože nebyla účastníkem dotčeného postupu, který se týkal výlučně Rakouské republiky. Krom toho tvrdí, že zásada kontradiktornosti není použitelná na postup podle čl. 95 odst. 5 ES (výše uvedený rozsudek Dánsko v. Komise, bod 50).

Závěry Soudu

- 37 Soudní dvůr rozhodl, že zásada kontradiktornosti se nepoužije na postup uvedený v čl. 95 odst. 4 ES (výše uvedený rozsudek Dánsko v. Komise, bod 50). Je třeba přezkoumat, zda, jak to tvrdí žalobkyně, se postup upravený v čl. 95 odst. 5 ES řídí odlišným pravidlem.

38 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ve výše uvedeném rozsudku Dánsko v. Komise se Soudní dvůr opřel o skutečnost, že postup upravený v čl. 95 odst. 4 ES nebyl zahájen orgánem Společenství, ale členským státem, přičemž k přijetí rozhodnutí orgánu Společenství došlo pouze v odpověď na tuto iniciativu. Tento postup totiž směřuje ke schválení vnitrostátních předpisů, které se odchyľují od harmonizačního opatření přijatého na úrovni Společenství. Tento členský stát se může prostřednictvím své žádosti volně vyjádřit k rozhodnutí, jehož přijetí požaduje, tak jak to výslovně vyplývá z čl. 95 odst. 4 ES, který zavazuje uvedený stát sdělit důvody pro ponechání dotčených vnitrostátních předpisů. Komise musí být schopna získat ve lhůtách, které jí jsou stanoveny, informace, jež se ukáží jako nezbytné, aniž by byla povinna znovu vyslechnout žádající členský stát (výše uvedený rozsudek Dánsko v. Komise, body 47 a 48).

39 Podle rozsudku Dánsko v. Komise (výše uvedený, bod 49) jsou tyto skutečnosti posíleny jednak čl. 95 odst. 6 druhým pododstavcem ES, podle kterého se odchýlné vnitrostátní předpisy považují za schválené, nerozhodne-li Komise v určité lhůtě. Krom toho na základě třetího pododstavce tohoto odstavce nelze tuto lhůtu prodloužit v případě, že je to nebezpečné pro lidské zdraví. Soudní dvůr z toho vyvodil, že autoři Smlouvy zamýšleli, aby byl jak v zájmu žádajícího členského státu, tak v zájmu řádného fungování vnitřního trhu postup uvedený v čl. 95 odst. 4 ES rychle ukončen. Soudní dvůr rozhodl, že tento cíl by byl obtížně slučitelný s požadavkem, který by ukládal prodlouženou výměnu informací a argumentů (výše uvedený rozsudek Dánsko v. Komise, bod 49).

40 Soud je toho názoru, že tyto úvahy lze převést na postup stanovený v čl. 95 odst. 5 ES. Podle vzoru postupu uvedeného v čl. 95 odst. 4 ES je totiž tento postup zahájen na žádost členského státu směřující ke schválení vnitrostátních předpisů, které se odchyľují od harmonizačního opatření přijatého na úrovni Společenství. V obou případech je postup zahájen oznamujícím členským státem, který se může volně vyjádřit k rozhodnutí, jehož přijetí požaduje. Rovněž musejí být oba postupy v zájmu žádajícího členského státu a řádného fungování vnitřního trhu rychle ukončeny.

41 Na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, neumožňuje skutečnost, že se postup čl. 95 odst. 5 ES týká vnitrostátních opatření, která jsou ještě ve stavu návrhu, rozlišovat tento postup od postupu upraveného v odstavci 4 téhož článku tak, aby bylo možno shledat, že se na něj použije zásada kontradiktornosti. V tomto ohledu nemohou žalobkyně platně namítat skutečnost, že požadavek rychlosti postupu je slabší, pokud se jedná o přezkum vnitrostátního opatření, které ještě nevstoupilo v platnost, takže Komise může snadno prodloužit lhůtu šesti měsíců upravenou v čl. 95 odst. 6 ES za účelem zahájení kontradiktorní diskuse.

42 Zaprvé tento argument naráží na znění čl. 95 odst. 6 ES. Jednak se tento článek použije bez rozdílu na žádosti o výjimky týkající se platných vnitrostátních opatření uvedených v čl. 95 odst. 4 ES a na žádosti týkající se opatření ve stavu návrhu, na která se použije čl. 95 odst. 5 ES. Krom toho možnost prodloužit lhůtu šesti měsíců pro rozhodnutí, která je upravena v třetím pododstavci tohoto ustanovení, může být využita Komisí pouze tehdy, pokud to vyžaduje složitost vznesené otázky a není-li to nebezpečné pro lidské zdraví. Jeví se tedy, že čl. 95 odst. 6 třetí pododstavec ES neumožňuje Komisi prodloužit trvání lhůty šesti měsíců pro rozhodnutí, pokud je jediným cílem umožnit vyslechnutí členského státu, který jí předložil žádost o výjimku na základě čl. 95 odst. 5 ES.

43 Zadruhé není argument žalobkyň v souladu se systematikou čl. 95 odst. 5 ES. Okolnost, že se toto ustanovení týká vnitrostátního opatření, které ještě nenabylo platnosti, nesnižuje zájem na tom, aby Komise rychle rozhodla o žádosti o výjimku, která jí byla předložena. Autoři Smlouvy totiž zamýšleli rychlé ukončení tohoto postupu za účelem zachování zájmu žádajícího členského státu na stanovení použitelných pravidel, jakož i v zájmu řádného fungování vnitřního trhu.

44 K tomuto poslednímu bodu je třeba zdůraznit, že proto, aby nebyla dotčena závazná povaha a jednotné uplatňování práva Společenství, směřují oba postupy upravené čl. 95 odst. 4 a 5 ES k zajištění toho, aby žádný členský stát neuplatňoval vnitrostátní právní úpravu odchylnou od harmonizačních pravidel, aniž by předem získal souhlas Komise. Z tohoto pohledu se přitom režim použitelný na vnitrostátní opatření oznámená na základě čl. 95 odst. 4 ES významně neliší od režimu použitelného na vnitrostátní opatření, která jsou ještě ve stavu návrhu a byla oznámena na základě čl. 95 odst. 5 ES. V obou postupech jsou totiž dotčená opatření nepoužitelná, dokud Komise nepřijme své rozhodnutí o udělení výjimky. V rámci čl. 95 odst. 5 ES vyplývá tato situace ze samotné povahy dotčených opatření, v té době ještě ve stavu návrhu. Pokud jde o čl. 95 odst. 4 ES, vyplývá tato situace z předmětu postupu, který zavádí. Soudní dvůr totiž připomněl, že opatření týkající se sbližování právních a správních předpisů členských států, jejichž předmětem je zavedení a fungování vnitřního trhu, by byla zbavena svého účinku, pokud by si členské státy zachovaly možnost uplatňovat jednostranně vnitrostátní právní úpravu, která se od nich odchyluje. Členský stát je proto oprávněn uplatňovat vnitrostátní předpisy oznámené na základě čl. 95 odst. 4 ES pouze poté, co získal od Komise rozhodnutí o schválení (viz obdobně s postupem čl. 100a odst. 4 Smlouvy o ES, rozsudky Soudního dvora ze dne 17. května 1994, *Francie v. Komise*, C-41/93, Recueil, s. I-1829, body 29 a 30, a ze dne 1. června 1999, *Kortas*, C-319/97, Recueil, s. I-3143, bod 28).

45 Pokud jde konečně o argument žalobkyně, podle kterého se okolnosti projednávané věci liší od okolností, za kterých byl vydán výše uvedený rozsudek *Dánsko v. Komise*, v tom, že se Komise neomezila na rozhodnutí na základě informací předaných Rakouskou republikou, ale požádala o odborný posudek EFSA, na němž je napadené rozhodnutí založeno, je třeba tento argument zamítnout. Jelikož nelze zásadu kontradiktornosti na dotčené řízení použít, je tento argument totiž irelevantní.

46 Krom toho je namístě zdůraznit, že nepoužitelnost zásady kontradiktornosti neznamená, že Komise musí rozhodnout pouze na základě skutečností poskytnutých

na podporu žádosti o výjimku. Z výše uvedeného rozsudku Dánsko v. Komise (bod 48) naopak vyplývá, že Komise musí být schopna ve lhůtách, které jí jsou stanoveny, získat informace, které se ukáží jako nezbytné, aniž by byla povinna znovu vyslechnout žádající členský stát.

- ⁴⁷ Z toho vyplývá, že první žalobní důvod musí být zamítnut jako irelevantní, aniž by bylo nutné vyslovit se zvlášť k tomu, zda se může spolková země Horní Rakousko, přestože je třetí osobou správního řízení, dovolávat porušení zásady kontradiktornosti.

K druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení povinnosti uvést odůvodnění

Argumenty účastníků řízení

- ⁴⁸ Podle žalobkyně nesplňuje napadené rozhodnutí požadavky článku 253 ES. Napadené rozhodnutí nerozhodlo o délce trvání oznámeného opatření, omezené na tři roky. Tato otázka je přesto stěžejní pro posouzení přiměřenosti tohoto opatření. Obnovení souhlasů udělených podle směrnice 90/220 se totiž musí uskutečnit ve světle přísnějších kritérií směrnice 2001/18, a to před 17. říjnem 2006. Žalobkyně uvádějí, že doba platnosti oznámeného opatření byla omezena na tři roky, aby tak odpovídala této lhůtě a aby bylo zabráněno tomu, aby před uplynutím moratoria, o kterém rozhodla Rada v roce 1999, byly GMO nesplňující požadavky ochrany životního prostředí směrnice 2001/18 používány na území spolkové země Horní Rakousko. Komise měla odpovědět na argumenty oznámení, podle kterých byla úroveň ochrany životního prostředí vyplývající ze směrnice 2001/18 nedostatečná.

- 49 Komise zpochybňuje, že porušila článek 253 ES. Domnívá se, že nebylo nutné podrobně se vyjádřit k omezené délce trvání oznámeného opatření, jelikož tato okolnost byla bezvýznamná s ohledem na podmínky čl. 95 odst. 5 ES.

Závěry Soudu

- 50 Podle ustálené judikatury musí být odůvodnění požadované článkem 253 ES přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musí z něj být jasně a jednoznačně patrné uvažování orgánu, tvůrce aktu, tak, aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s odůvodněními přijatého opatření a soud Společenství mohl vykonávat svůj přezkum (rozsudky Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 63, a ze dne 29. dubna 2004, Nizozemsko v. Komise, C-159/01, Recueil, s. I-4461, bod 65).
- 51 Otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována s ohledem nejen na jeho text, ale také s ohledem na jeho celkovou souvislost, jakož i s ohledem na všechna právní pravidla upravující dotčenou oblast (rozsudky Soudního dvora ze dne 14. února 1990, Delacre a další v. Komise, C-350/88, Recueil, s. I-395, body 15 a 16, a ze dne 19. září 2002, Španělsko v. Komise, C-114/00, Recueil, s. I-7657, body 62 a 63).
- 52 Jestliže je Komise povinna odůvodnit svá rozhodnutí tím, že uvede skutkové a právní poznatky, na nichž závisí právní odůvodnění opatření, a úvahy, které ji vedly k přijetí jejího rozhodnutí, není povinna projednávat všechny právní a skutkové body, které byly vzneseny během správního řízení (rozsudek Soudu ze dne 27. listopadu 1997, Kaysersberg v. Komise, T-290/94, Recueil, s. II-2137, bod 150).

53 Za účelem splnění povinnosti uvést odůvodnění upravené v článku 253 ES musí rozhodnutí přijaté Komisí na základě čl. 95 odst. 5 ES obsahovat dostatečné a relevantní uvedení skutečností, které byly zohledněny za účelem, zda jsou splněny podmínky uložené tímto článkem pro udělení výjimky.

54 Článek 95 odst. 5 ES požaduje, aby se zavedení vnitrostátních předpisů, které se odchylují od harmonizačních opatření, opíralo o nové vědecké poznatky k ochraně životního prostředí nebo pracovního prostředí, z důvodu specifického problému, který se objeví v dotyčném členském státě po vydání harmonizačního opatření, a aby byla o zamýšlených ustanoveních a důvodech pro jejich zavedení uvědomena Komise. Vzhledem k tomu, že se zjevně jedná o kumulativní podmínky, musejí být všechny splněny, neboť jinak bude žádost o výjimku Komisí zamítnuta (rozsudek Soudního dvora ze dne 21. ledna 2003, Německo v. Komise, C-512/99, Recueil, s. I-845, body 80 a 81).

55 V projednávaném případě je třeba shledat, že Komise podrobně a zevrubně rozvinula svou argumentaci, umožňujíc adresátovi napadeného rozhodnutí seznámit se s jeho skutkovými a právními důvody a Soudu vykonávat jeho přezkum legality.

56 Komise se totiž za účelem zamítnutí žádosti Rakouské republiky opřela o tři hlavní skutečnosti. Nejprve shledala, že tento členský stát neprokázal, že oznámené opatření bylo odůvodněno s ohledem na nové vědecké poznatky týkající se ochrany životního prostředí (body 63 až 68 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise měla krom toho za to, že oznámené opatření není odůvodněno specifickým problémem v Rakouské republice (body 70 a 71 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Konečně, Komise odmítla argumenty rakouských orgánů, které směřovaly k odůvodnění vnitrostátních opatření použitím zásady obezřetnosti, neboť se domnívala, že opatření jsou příliš obecná a nedostatečně podložená (body 72 a 73 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

57 Pokud se jedná o otázku, zda Komise porušila článek 253 ES tím, že se nevyslovila k argumentům předloženým Rakouskou republikou, prostřednictvím kterých tato v podstatě uplatňovala, že oznámené opatření bylo odůvodněno nedostatečnou úrovní ochrany životního prostředí, do uplynutí lhůty stanovené v čl. 17 odst. 1 písm. b) směrnice 2001/18 pro obnovení souhlasů udělených před 17. říjnem 2002 na základě směrnice 90/220 pro uvedení GMO nebo produktů s jejich obsahem na trh, je namístě shledat, že napadené rozhodnutí se k tomuto bodu výslovně nevyjadřuje. Tuto mezeru však nelze přičítat nedostatku odůvodnění, ale povaze úvah sledovaných Komisí za účelem vyjádření skutkových a právních důvodů, jež odůvodňují napadené rozhodnutí. Jelikož Komise uvedla důvody, na základě kterých měla za to, že oznámení nesplňuje podmínky čl. 95 odst. 5 ES týkající se existence nových vědeckých poznatků k ochraně životního prostředí a specifického problému dotyčného členského státu, neměla povinnost odpovědět na argumenty Rakouské republiky o úrovni ochrany životního prostředí dosažené směrnicí 2001/18, do 17. října 2006.

58 Projednáváný žalobní důvod musí být proto zamítnut jako neopodstatněný.

K třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 95 odst. 5 ES

Argumenty účastníků řízení

59 Žalobkyně tvrdí, že Komise měla vyhovět žádosti Rakouské republiky, jelikož byly splněny podmínky čl. 95 odst. 5 ES. Uplatňují, že oznámené opatření bylo určeno k ochraně životního prostředí, že bylo založeno na nových vědeckých poznatcích, že bylo odůvodněno specifickým problémem v Rakousku a že bylo v souladu se zásadou proporcionality.

60 Komise tyto argumenty kritizuje.

Závěry Soudu

61 Článek 95 ES, který na základě Amsterdamské smlouvy nahrazuje a mění článek 100a Smlouvy o ES, rozlišuje mezi oznámenými předpisy, jakými jsou vnitrostátní předpisy existující před harmonizací, a oznámenými předpisy, jakými jsou vnitrostátní předpisy, jež si dotyčný členský stát přeje zavést. V prvním případě, upraveném v čl. 95 odst. 4 ES, musí být ponechání si dřívějších vnitrostátních předpisů odůvodněno důležitými požadavky uvedenými v článku 30 ES nebo požadavky na ochranu životního nebo pracovního prostředí. V druhém případě, upraveném v čl. 95 odst. 5 ES, musí být zavedení nových vnitrostátních předpisů založeno na nových vědeckých poznatcích k ochraně životního prostředí nebo pracovního prostředí z důvodu specifického problému, který se objeví po vydání harmonizačního opatření v tomto členském státě.

62 Rozdíl mezi těmito dvěma případy upravenými článkem 95 ES spočívá v prvním případě v existenci vnitrostátních předpisů existujících před harmonizačním opatřením. Tyto předpisy tedy byly známy zákonodárci Společenství, který se jimi nemohl nebo nezamýšlel inspirovat při harmonizaci. Bylo tedy považováno za přijatelné, aby členský stát mohl požadovat zachování jeho vlastních pravidel v platnosti. Za tímto účelem Smlouva o ES požaduje, aby byla taková opatření odůvodněna důležitými požadavky uvedenými v článku 30 ES nebo požadavky na ochranu pracovního nebo životního prostředí. V druhém případě může naopak přijetí nových vnitrostátních předpisů ohrozit harmonizaci. Orgány Společenství nemohly již pojmově zohlednit vnitrostátní text při vypracování harmonizačního opatření. V tomto případě nejsou požadavky uvedené v článku 30 ES zohledněny a jsou pouze připuštěny důvody týkající se ochrany životního nebo pracovního prostředí pod podmínkou, že členský stát předloží nové vědecké poznatky a že nutnost zavést nové vnitrostátní předpisy vyplývá ze specifického problému

dotyčného členského státu, který se objeví po vydání harmonizačního opatření (výše uvedené rozsudky Německo v. Komise, body 40 a 41, a Dánsko v. Komise, body 56 až 58).

- ⁶³ Členskému státu, který se dovolává čl. 95 odst. 5 ES, přísluší prokázat, že podmínky použití tohoto ustanovení jsou splněny (stanovisko generálního advokáta A. Tizzana k výše uvedenému rozsudku Německo v. Komise, Recueil, s. I-847, bod 71; viz rovněž obdobně s čl. 95 odst. 4 ES, výše uvedený rozsudek Dánsko v. Komise, bod 84).
- ⁶⁴ Na základě čl. 95 odst. 5 ES příslušelo v projednávaném případě Rakouské republice prokázat na základě nových vědeckých poznatků, že úroveň ochrany životního prostředí zajištěná směrnicí 2001/18 nebyla přijatelná s přihlédnutím k specifickému problému tohoto členského státu, který se objevil po přijetí směrnice 2001/18. Je tedy namístě hned přezkoumat otázku, zda se Komise nesprávně domnívala, že Rakouská republika neprokázala existenci specifického problému, který se objevil po přijetí směrnice 2001/18.
- ⁶⁵ Komise v napadeném rozhodnutí odmítla argumenty Rakouské republiky směřující k prokázání specifického problému ve smyslu čl. 95 odst. 5 ES z důvodu, že z oznámení jasně vyplývalo, že malá velikost zemědělských hospodářství byla charakteristická pro všechny členské státy, aniž by byla příznačná pro spolkovou zemi Horní Rakousko. Komise se rovněž ztotožnila se závěry EFSA, zejména s těmi, podle kterých jednak „předložené vědecké poznatky neobsahovaly žádnou novou nebo specificky místní informaci týkající se dopadů stávajících nebo budoucích geneticky modifikovaných kultur nebo zvířat na životní prostředí nebo lidské zdraví“, a jednak nebyl předložen „žádný vědecký poznatek, který by prokazoval, že tato oblast Rakouska [má] zvláštní nebo výjimečné ekosystémy vyžadující hodnocení rizik odlišné od hodnocení uskutečněných pro Rakousko jako celek nebo pro jiné obdobné oblasti Evropy“ (body 70 a 71 napadeného rozhodnutí). *(neoficiální překlad)*

- 66 Je nutno shledat, že žalobkyně nepředložily průkazné důkazy umožňující zpochybnit opodstatněnost těchto posouzení týkajících se existence specifického problému, ale omezily se pouze na zdůraznění malé velikosti zemědělských hospodářství a významu ekologického zemědělství ve spolkové zemi Horní Rakousko.
- 67 Žalobkyně se zejména nedovolávaly důkazů směřujících k vyvrácení závěrů EFSA, podle kterých Rakouská republika neprokázala, že území spolkové země Horní Rakousko zahrnuje zvláštní nebo výjimečné ekosystémy vyžadující hodnocení rizik odlišné od hodnocení uskutečněných pro Rakousko jako celek nebo pro jiné obdobné oblasti Evropy. Přestože byly žalobkyně na jednání vyzvány vyjádřit se k rozsahu problému způsobenému GMO na území spolkové země Horní Rakousko, nebyly schopny uvést, zda byla přítomnost takových organismů vůbec zaznamenána. Spolková země Horní Rakousko upřesnila, že přijetí oznámeného opatření vyplývalo z obavy, že bude muset připustit přítomnost GMO z důvodu stanoveného uplynutí doby platnosti dohody, na základě které se členské státy dočasně zavázaly již tyto organismy neschvalovat. Takové úvahy nemohou vzhledem ke své obecné povaze vyvrátit konkrétní posouzení obsažená v napadeném rozhodnutí.
- 68 Je proto namístě odmítnout argumenty, kterými žalobkyně zpochybnily závěry vyslovené Komisí k podmínce týkající se existence specifického problému oznamujícího členského státu.
- 69 Jelikož jsou podmínky požadované čl. 95 odst. 5 ES kumulativní, k zamítnutí žádosti o výjimku postačuje nesplnění byť jen jedné z těchto podmínek (výše uvedený rozsudek Německo v. Komise, bod 81). Jelikož se žalobkyním nepodařilo prokázat, že byly splněny všechny podmínky požadované čl. 95 odst. 5 ES, je namístě zamítnout třetí žalobní důvod jako neopodstatněný, aniž by bylo nutno rozhodovat o ostatních výtkách a argumentech.

Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady obezřetnosti

70 Žalobkyně vytýkají Komisi, že nechala bez povšimnutí, že oznámené opatření bylo preventivním opatřením ve smyslu čl. 174 odst. 2 ES, odůvodněným zásadou obezřetnosti, což Komise zpochybňuje.

71 Soud shledává, že tento žalobní důvod je irelevantní. Komisi totiž byla předložena žádost na základě čl. 95 odst. 5 ES. Rozhodla, že podmínky použití tohoto článku nebyly splněny. Soud na závěr přezkoumání třetího žalobního důvodu shledal, že napadené rozhodnutí nebylo chybné. Komise tedy v každém případě mohla žádost, která jí byla předložena, pouze zamítnout.

72 Čtvrtý žalobní důvod musí být tedy zamítnut.

73 S ohledem na výše uvedené je namístě zamítnout žaloby v plném rozsahu.

K nákladům řízení

74 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník řízení, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval.

75 Vzhledem k tomu, že žalobkyně byly ve sporu neúspěšné, je namístě uložit jim náhradu nákladů řízení vynaložených Komisí v souladu s jejími návrhy.

Z těchto důvodů

Soud (čtvrtý senát)

rozhodl takto:

- 1) **Žaloby se zamítají.**
- 2) **Žalobkyním se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Legal

Lindh

Vadapalas

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 5. října 2005.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

H. Jung

H. Legal